

LUDOVÍT ŽIGMUND SZEBERÉNYI A SLOVÁCI V MAĎARSKU

LORÁNT T I L K O V S Z K Y

TILKOVSKY, L.: Ludwig Sigismund Szeberényi and the Slovaks in Hungary. *Historický časopis*, 48, 3, 2000, pp. 417-434, Bratislava.

Based on written, L. S. Szeberényi (1859 - 1941) heritage, which has been preserved in Budapest, the Slovak professional literature has been enriched by interesting and important information about his life and work. L. S. Szeberényi came from a well-known Slovak Evangelic priest's family. He decided to study for a priest and became a senior in Bekeszaba. He was not successful in his application for a bishop's post for quite a large area of namely Slovak communities. Although officially he supported the idea of Hungarian nation, he was, however, very brave in his fight (in speech and writing) against Hungarianization policy, for language rights of Hungarian Slovaks in Church, schools and education. But L. S. Szeberényi kept away from the revisionist policy. History. Slovakia. L. S. Szeberényi and the Slovaks in Hungary.

Dňa 15. 3. 1878 napísal zo Sarvašu (v Bekéšskej stolici) mladý 19-ročný muž slovenského pôvodu svojim rodičom pozoruhodný list. Ľudovít Žigmund Szeberényi (1859 - 1941)¹ sa v tom čase, nasledujúc rodinnú tradíciu, pripravoval na duchovnú dráhu v tzv. banskom evanjelickom cirkevnom dištrikte,² ktorého superintendentom bol od roku 1872 farár z Bekéšskej Čaby, Gustáv Adolf Szeberényi. Už jeho starý otec, Jan Seberény (Ján Szeberényi), banskoštiavnický farár, ktorý pochádzal z oravskej želiarskej rodiny, bol v rokoch 1834 - 1850 superintendentom spomínaného cirkevného dištriktu.³ Po potlačení revolúcie a nástupe absolutizmu bol z tohto postu odsunutý.

V liste sa môžeme dočítať, že spomínaný deň znamenal pre pisateľa zásadný obrat v jeho živote: v otázke dovedy len nejasne pocíťovanej národnostnej príslušnosti sa po dlhšie trvajúcom sužovaní konečne rozhodol, že „národnosť, ku ktorej sa musím pripojiť, je maďarská“. Zdá sa, že jeho rozhodnutie ovplyvnil národnostný zákon z roku 1868 a v ňom koreniate poňatie, že vo vlasti môže byť uznaný len jeden národ, a to maďarský, spolu s ním žijúce nemaďarské skupiny však disponujú národnostnými právami, ktoré treba rešpektovať. Pocíťujúc napätie vzhľadom na národnostnú otázku aj v cirkevnej oblasti, zvažujúc, bez zveličovania, závažné argumenty na oboch

¹ Naša štúdia, ktorá poníma svoju tému z aspektu uhorského vlastníctva a slovenskej národnosti, sa z podstatnej časti opiera o Szeberényiho písomnú pozostalosť, ktorá sa uchováva v štyroch Skatuliach 151. fondu oddelenia rukopisov Széchényiho knižnice (v rámci toho niektoré dokumenty nie sú označené signatúrou). Táto písomná pozostalosť nie je totožná so Szeberényiho spisom zostávajúcím zo 60 strojmi napísaných strán kópií dokumentov a novinových článkov, ktorý r. 1971 zostavili Szeberényiho synovia - Andor (bývalý lekárnik) a Ľudovít (riaditeľ gymnázia na dôchodku) a zverili ho Františkovi Virághovi. V jeho štúdií Listujúc v Szeberényiho spise (Békési élet, 4/1988, s. 515-523) sú uvedené dva dokumenty (z rokov 1906 a 1919), ktoré sa - súčasne s osvetlením okolností ich vzniku - viažu k téme našej štúdie. V konkrétnych pasážach na ne poukážeme. O jeho živote a diele: ORMIS, J. V.: Dr. Ľudovít Žigmund Szeberényi. Bratislava 1943.

² Najdôležitejšie informácie k problematike organizácie a vedenia evanjelickej cirkvi v Maďarsku pozri BALOGH, M. - GERGELY, J.: Egyházak az újkori Magyarországon 1790-1992 (Cirkvi v novovekom Maďarsku 1790 - 1992). Budapešť 1992, s. 109-122.

³ List Ľudovíta Žigmunda Szeberényiho rodičom. Szarvas, 15. 3. 1878 (v písomnej pozostalosti).